

Motion till riksdagen 2020/21:3051

av **Camilla Hansén m.fl. (MP)**

En mer effektiv minoritetspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en mer effektiv samordning och styrning på det minoritetspolitiska området och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatta och ökade satsningar på språk, utbildning och kultur och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har ett ansvar för att personer som tillhör nationella minoriteter ges möjlighet att på lika villkor med majoritetsbefolkningen effektivt åtnjuta alla de mänskliga rättigheterna. De skillnader som finns mellan majoritetsbefolkningens och minoriteternas möjligheter motverkar både sammanhållningen i samhället och individens möjligheter att åtnjuta lika rättigheter och möjligheter.

Styrkedjan på det minoritetspolitiska området består av flera länkar. Riksdagen har antagit det minoritetspolitiska målet och regeringen fastställer den närmare inriktningen för politiken samt vidtar åtgärder för en kontinuerlig utveckling mot en ökad måluppfyllelse. Den nuvarande styrningen av området har av en särskild utredning inte bedömts som tillräckligt effektiv. Nu har remitteringen av ”Högre växel i minoritetspolitiken – Stärkt samordning och uppföljning” (SOU 2020:27) nyss avslutats och regeringen bör skyndsamt bereda den frågan vidare.

Bakgrund

Riksdagen hanterade dessa motionsyrkanden under riksdagsåret flera gånger tidigare. De beredande utskotten föreslog kammaren att hemställanspunkterna skulle avslås med hänvisning till regeringens redan pågående arbeten. Vi anser dock att det är angeläget att riksdagen visar regeringen en viljeinriktning inom minoritetspolitiken.

Minoriteters rättigheter kommer till uttryck i många internationella konventioner om mänskliga rättigheter, däribland konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och konventionen om barnets rättigheter. Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter liksom den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk utvecklar skyddet för personer som tillhör nationella minoriteter och syftar till att skydda nationella minoriteters rätt till egenmakt och nationella minoritetsspråks fortlevnad.

Sveriges efterlevnad av de europeiska konventionerna på området granskas löpande av Europarådet och trots att framsteg har gjorts på området återstår ännu mycket arbete innan Sverige fullt ut uppfyller de åtaganden som gjorts. För att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter krävs således ett fortsatt och förstärkt arbete för nationella minoriteter. I slutändan handlar det om att överbrygga en situation där uppemot en tiondel av landets befolkning inte fullt ut har tillgång till lika rättigheter och möjligheter.

Under mandatperioden 2014–2018 presenterade Miljöpartiet i regering ett flertal initiativ för att stärka de nationella minoriteternas rättigheter. En särskild utredare fick i uppdrag att göra en översyn och analys av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt angränsande frågor. Utredningen ledde till propositionen ”En stärkt minoritetspolitik”. I propositionen lämnade regeringen förslag till ändringar i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk för att stärka det grundläggande skyddet för de nationella minoriteternas språk och kultur och för att stärka de utökade rättigheter som finns inom förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska. Regeringen lade också fram strategin ”Nystart för en stärkt minoritetspolitik”. I skrivelsen redogör regeringen översiktligt för nuläget inom minoritetspolitiken och bedömer att arbete återstår för att efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter ska kunna säkerställas. Regeringen beskriver nästa steg för en stärkt minoritetspolitik, inklusive innebörden av ett helhetsgrepp om utmaningar och möjligheter på området.

Förbättrad styrkedja

En del i det som såväl utredaren som regeringen då pekade på gällande fortsatta behov av förbättringar inom politiken för nationella minoriteter handlade om styrkedjan och ansvaret för samordning och uppföljning av politiken. Styrkedjan på det minoritetspolitiska området består av flera länkar. Riksdagen har antagit det minoritetspolitiska målet och regeringen fastställer den närmare inriktningen för politiken samt vidtar åtgärder för en kontinuerlig utveckling mot en ökad måluppfyllelse. Hela styrkedjan samverkar i syfte att uppfylla det minoritetspolitiska målet. Styrningen genomförs genom en cyklisk process som består av tre faser: genomförande, uppföljning och revidering. Denna process medför möjlighet till kontinuerlig förbättring. Utredningen om en stärkt minoritetspolitik gjorde bedömningen att den nuvarande styrningen av området inte är tillräckligt effektiv och har därför lämnat förslag om att det ska inrättas en ny särskild myndighet med ansvar för samordning, uppföljning och främjande av minoritetspolitiken.

Regeringen beslutade i augusti 2018 att en särskild utredare närmare skulle analysera och föreslå hur ansvaret för samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken ska organiseras. Utredaren fick även i uppdrag att föreslå hur det minoritetspolitiska uppföljningssystemet kan förbättras. Syftet med uppdraget är att åstadkomma en ändamålsenlig organisering av uppgifterna för att bidra till en stärkt minoritetspolitik. Nu har

remitteringen av ”Högre växel i minoritetspolitiken – Stärkt samordning och uppföljning” (SOU 2020:27) nyss avslutats och regeringen bör skyndsamt bereda den frågan vidare.

Utökade satsningar på språk, utbildning och kultur

Fortsatta satsningar krävs på språk, utbildning och kultur. Ytterligare åtgärder för att revitalisera och stärka minoritetsspråken i Sverige kan vara att ange minoritetsspråk som ett ämne i skollagen och införa nya bestämmelser om undervisning i nationellt minoritetsspråk för alla de obligatoriska skolformerna, för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det är viktigt att minoritetsspråken garanteras en större undervisningstid inom ramen för skoldagen. Sverige bör också utöka den tvåspråkiga undervisningen för samiska.

Utbildningsområdet kan dock inte ensamt trygga språkens överlevnad. De nationella minoriteternas kulturer och minoritetsspråken måste stödjas brett som en del av svenskt kulturarv och mångfald. Flera behöver bidra till möjligheter att använda språken, och det allmänna måste tillhandahålla relevant och korrekt information om de språkliga rättigheter som gäller de nationella minoriteterna.

Camilla Hansén (MP)

Annika Hirvonen Falk (MP)

Anna Sibinska (MP)